

Harun Išerić*

Propusti u proceduri izbora novog sudije Ustavnog suda BiH iz Federacije BiH

Prije godinu dana, *Mato Tadić*, tadašnji predsjednik Ustavnog suda BiH, obavijestio je predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH, gospodina *Mirsada Zaimovića*, da će 15. augusta 2022. godine napuniti 70 godina života, te da će mu po slovu Ustava BiH prestati mandat sudije Ustavnog suda BiH. Tako je Predstavnički dom Parlamenta FBiH imao šest mjeseci da izabere novog sudiju, prije nego što se sudija *Mato Tadić* penzionise. Međutim, to se nije desilo ni godinu dana kasnije.

Par mjeseci nakon što je *Mato Tadić* napustio Ustavni sud mandat je pretao i sudiji *Miodragu Simoviću*. Angažmanu sudije Tadića, međutim nije došao kraj kao što nije došao kraj ni različitim primanjima koja se isplaćuju na teret budžeta. Tako je npr. u međuvremenu imenovan za savjetnika Federalnog ministra pravde, a i dalje je član komisija za polaganje pravosudnog ispita državnog i federalnog ministarstva pravde. Kao član komisije federalnog ministarstva on ispituje predmet Privredno pravo premda za to nema nikakvih formalnih kvalifikacija. Navodno je kao sudija Ustavnog suda BiH, postao ekspert za tu granu prava!?

Sa odlaskom dvojice sudija u penziju broj domaćih sudija je pao na četiri, čime je skoro pa paralizovan Ustavni sud BiH. Zbog „manjka sudija“ ne mogu se održavati sjednice Velikog vijeća, koje donosi većinu odluka. Predstavnički dom Parlamenta FBiH je tako postao saučesnik u blokadi rada, vjerovatno, najznačajnije državne institucije. Venecijanska komisija je ranije izrazila *veliku zabrinutost* zbog neimenovanja sudija ustavnih sudova, navodeći da usljed toga može doći i do kršenja ljudskog prava na suđenje u razumnom roku.

Predstavnički dom Parlamenta FBiH je tek na sjednici održanoj 31. maja i 06. juna 2022. godine imenovao Radnu grupu za provođenje postupka izbora sudije Ustavnog suda BiH. Za predsjednika Radne grupe je imenovan *Mladen Bošković* (HDZ, dugogodišnji dopredsjedavajući Predstavničkog doma i Komisije za izbor i imenovanje, koji je prvi put izabran u Predstavnički dom 2010. godine), a za članove *Ismet Osmanović* (SDA), *Samer Rešidat* (DF), *Hakija Zajmović* i *Boždana Banduka* (iz Udruženja sudija/sudaca FBiH). Radna grupa je potom uspjela utvrditi sadržaj javnog konkursa, raspisati javni konkurs i zaprimiti prijave kandidata (tako održati samo tri sjednice). Nakon što je konstituisan novi saziv Predstavničkog doma Parlamenta FBiH, izmijenjen je sastav Radne grupe: umjesto *Ismeta Osmanovića* i *Samera Rešideta* imenovani *Rasim Smajlović* (NiP) i *Irfan Durić* (SBIH i NES). Radna grupa je potom trebala: 1) obaviti intervju sa prijavljenim kandidatima, 2) sačiniti rang listu prema njihovim sposobnostima, 3) dostaviti listu Komisiji za izbor i imenovanje (čiji je predsjednik također *Mladen Bošković*), koja potom treba dostaviti konačan prijedlog za izbor sudije Predstavničkom domu Parlamenta FBiH.

* Harun Išerić je viši asistent na Univerzitetu u Sarajevu – Pravnom fakultetu.

Radna grupa je već prilikom obavljanja prvog zadatka – intervjuisanje kandidata – pokazala da ne mari za Poslovnik o radu Predstavničkog doma i da je sklona nepoštivanju demokratskih procedura. Ona je provela intervju sa kandidatima u strogoj tajnosti. Time je, bespovratno, kompromitovana procedura izbora sudije Ustavnog suda BiH. Uvid u aktivnosti Radne grupe, koji slijedi u nastavku ovog teksta, je značajan jer može biti indikator postupanja Parlamenta FBiH prilikom imenovanja budućih sudija. Naime, trenutni saziv Parlamenta FBiH će imenovati čak troje novih sudija Ustavnog suda BiH, i to nakon što se penzionišu: *Seada Palavrić* (2024), *Mirsad Ćeman* (2025) i *Valerija Galić* (2026).

Iako se sjednice radnih tijela Predstavničkog doma uredno najavljuju na web stranici Parlamenta FBiH, uključujući i sve dosadašnje sjednice Radne grupe, to se nije desilo sa sjednicom koja je održana 13. februara 2023. godine. Suprotno dosadašnjoj ustaljenoj praksi, Radna grupa nije oglasila dnevni red sjednice, niti je navela datum i vrijeme njenog održavanja. Očigledno je da je Radna grupa željela od javnosti sakriti informaciju o održavanju intervju sa kandidatima za sudiju Ustavnog suda BiH.

Poslovnik o radu Predstavničkog doma propisuje da je rad Predstavničkog doma javan (čl. 29). Pored toga, određeno je da se građanima osigurava slobodan pristup sjednicama Predstavničkog doma i sjednicama njegovih radnih tijela (čl. 31). Pored toga, jedan od amandmana na Ustav FBiH kojeg je donio Visoki predstavnik, 02. oktobra 2022. godine, propisuje: *U cilju poboljšanja transparentnosti i odgovornosti Parlamenta Federacije, svaki dom će omogućiti učešće građana, uključujući i učešće mladih, u svom radu (...)*. Prema odredbama Poslovnika i Ustava FBiH, građani FBiH, mediji i javnost u cjelosti, imali su pravo da prisustvuju intervjuisanju kandidata za sudiju Ustavnog suda. Građanin FBiH bi morao polaziti od toga da je predsjednik Radne grupe (*Mladen Bošković*), nakon trinaest godina rada u Parlamentu FBiH morao savladati sadržaj jedinog pravnog akta koji mu je bitan za rad u Parlamentu, i to Poslovnik o radu. Međutim, to se nije desilo.

Nakon što sam doznao da su za 13. februar 2023. godine zakazani intervju sa kandidatima za sudiju Ustavnog suda, najavio sam prisustvo sekretaru Predstavničkog doma. Sekretar je to prisustvo uredno odobrio. Međutim *Mladen Bošković* me je, nakon što sam se pojavio, obavijestio da je Radna grupa odlučila da mi onemogući prisustvo intervjuima. To je obrazložio tvrdnjom da bi moje prisustvo moglo utjecati na njihovu objektivnost, da ne postoje uslovi za moje prisustvo, da je odluka donesena jednoglasno, da je Radna grupa protumačila Poslovnik o radu tako da omogućava moje isključenje sa sjednice Radne grupe.

Nije neophodno biti diplomirani pravnik, da da se razumije sadržaj Poslovnika o radu: Radna grupa nema pravo, posebno diskreciona ovlaštenja, da odlučuje da li će učiniti svoje sjednice javnim ili će ih zatvoriti za javnost. Nejasno je kako su članovi radne grupe došli do takvog zaključka – između ostalih – i dvoje sudija predstavnika Udruženja sudija FBiH, članova Radne grupe. Činjenica je da su se sudije saglasile sa troje političara što po sebi predstavlja dokaz o spremnosti sudija da se povinuju političkim nalogima na svima razinama i u skoro svim situacijama. Primjera radi bih spomenuo da je netačna tvrdnja o nepostojanju uslovi za moje prisustvo, to naprosto nije bilo tačno. U prostoriji u kojoj su održani intervju, nalazilo se je dovoljno prostora i stolica za publiku. Konačno, u pogledu tvrdnje da bi moje prisustvo moglo narušiti objektivnost u radu Radne grupe, vjerovatno se radi o lapsusu pameti *Mladena Boškovića* koji je mislio na subjektivnost, a izgovorio objektivnost. U svakom slučaju, javni nadzor nad radom Radne grupe jedino može doprinijeti jačanju njene objektivnosti i jačanju

povjerenja javnosti u procedure izbora sudije, Parlamenta FBiH i u konačnici u Ustavni sud BiH. Međutim, Radna grupa je odlučila da prekrši, gore spomenute odredbe Poslovnika i Ustav FBiH, i to jednoglasno, uz blagoslov stručnih članova tog tijela – sudija, ali i *novih političkih snaga* – NiP-a i Stranke za BiH i NES. Tako je umjesto politički promjene, uslijedila politička zamjena – sve je ostalo isto, samo nema SDA. Iako sam o kršenju Poslovnika, odnosno javnosti rada Predstavničkog doma, upoznao predsjedavajuću, gospođu *Marijanu Marinković-Lepić* (Naša stranka), njena reakcija je izostala.

Mogu zamisliti da je jedini razlog zbog kojeg sam istjeran iz sale u kojoj su kandidati intervjuisani, potreba da se onemogućí uvid javnosti u sadržaj intervjua koji je od utjecaja na rangiranje kandidata. Članovi Radne grupe su vjerovatno željeli da sakriju pitanja koja su postavljali i odgovore koje su kandidati davali. Preciznije rečeno, vjerovatno su željeli sakriti od javnosti činjenicu da su kandidatima postavljali samo jedno stručno pitanje i to o vrstama odluka koje donosi Ustavni sud BiH. Mogu pretpostaviti da su željeli sakriti od javnosti činjenicu da sa kandidatima nisu diskutirali o kritičnim pitanjima bh. ustavnog prava, a to su dominantno pitanja bh. federalizma.

Venecijanska komisija je više puta isticala kako je transparentnost procedure izbora sudije ustavnog suda, ključna za uspostavljanje javnog povjerenja u postupak izbora sudije, a potom i u sam ustavni sud. Pored toga, naglašava se da zapisnici sa sjednica tijela koja provode procedure, trebaju biti blagovremeno objavljeni. Radna grupa je svojim postupkom prekršila domaće pravo i ignorisala je i međunarodne standarde.

Procedura izbora sudije Ustavnog suda BiH, pored toga što je ugrožena primjenom ustavnog običaja koji je protivan Ustavu BiH (*contra constitutionem*) i to isključivim izborom lica koje se izjašnjava kao Hrvat/Hrvatica na upražnjeno mjesto *Mate Tadića*, neizlječivo je zatrovana kršenjem Poslovnika o radu i Ustava FBiH koji garantuju građanima prisustvo, uvid i nadzor nad procedurom izbora sudija, odnosno provođenja intervjua. Pored toga, svojim postupanjem Radna grupa me je onemogućila da vršim društvenu funkciju čuvara javnog interesa (*public watchdog*), kako je Evropski sud za ljudska prava ranije opisao ulogu članova akademske zajednice.